

DÚAS DÉCADAS E TRES PLANOS DESPOIS: A EVOLUCIÓN DA FORMACIÓN EN INTERPRETACIÓN NA GALIZA

Robert Neal Baxter
Universidade de Vigo
jstefanlari@yahoo.com

[Recibido: 02/013/14; aceptado: 06/06/14]

Resumo

Co obxectivo de analizar a evolución da formación en interpretación na Universidade de Vigo ao longo de 20 anos, abrangendo 3 planos de estudos, tras un breve repaso das mellorías na infraestructura (laboratorios específicos), o presente traballo presenta unha serie de cómputos comparativos baseados en datos cuantitativos oficiais. Estabelécense dous tipos de análise: unha relativa aos outros grandes bloques temáticos (tradución, linguas e instrumental); e outra que traza a evolución do número de materias e horas de docencia dedicadas á interpretación, distinguindo sempre entre obrigatorias e optativas. Todo indica que a marxinalidade da interpretación se foi exacerbando ao longo dos sucesivos planos de estudos. Co fin de paliar as eivas detectadas, o autor fai unha proposta baseada na flexibilización da oferta de materias optativas para aproveitar o potencial de converter a Universidade de Vigo nun referente en interpretación, non só no norte peninsular, mais tamén en todo o Estado.

Palabras clave: formación, interpretación, marxinalización, evolución, planos de estudos.

Abstract

In order to analyse the evolution of interpreter training at the University of Vigo over the last 20 years, covering 3 different curricula, following a brief review of the improvements in the facilities (specific laboratories), this paper provides a series of comparative calculations based on official quantitative data. Two types of analysis are presented: a comparison of interpreting with the other main thematic blocs (translation, languages and instrumental subjects); and a second tracing the evolution of the number of subjects and teaching hours devoted to interpreting, always distinguishing between compulsory and optional subjects. The data clearly indicate that interpreting's marginal position has been exacerbated with each successive curricular change. In order to offset the shortcomings detected, the author makes a proposal geared to increasing flexibility regarding the range of optional subjects in order to harness the potential to convert the University of Vigo into an interpreting benchmark not only in the north of the Peninsula but in the whole of the Spanish State.

Key words: training, interpreting, marginalisation, evolution, curricula.

1. Introducción

A Universidade de Vigo é a única universidade na Galiza que ofrece estudos universitarios específicos de tradución e interpretación (T&I) e serve, ademais, de referencia para todo o noroeste da Península Ibérica, deste Asturias até León (véxase mapa en Baxter, 2014: 224), polo que a formación que se proporciona ten unha relevancia singular.

Xa transcorreron máis de 20 anos desde que a Universidade de Vigo abriu en 1992 as portas da carreira de T&I, pola que pasaron milleiros de estudantes e en que se sucederon tres planos de estudos moi diferentes. O curso 2012-2013 marcou o final dun ciclo completo na historia dos estudos de T&I na Universidade de Vigo, ao se extinguiren as antigas licenciaturas para deixaren paso aos novos planos do actual sistema de graos elaborados conforme ao *Libro branco* correspondente (ANECA, 2004).

Así, resulta oportuno botar a ollada atrás para comprobar como foron evolucionando os diferentes campos que compoñen

esta carreira universitaria destinada a formar profesionais da tradución e da interpretación, facendo especial fincapé nesta última, non só co simples afán de comparar e medir as mudanzas na compoñente da interpretación, mais tamén para indicar o camiño a seguir para a súa potencial melloría no cadro dunha eventual modificación do actual plano de estudos.

Cabe recalcar que durante este período se consolidou un profesorado especializado estábel nucleado ao redor dos tres primeiros profesores de interpretación, o que permite unha continuidade pedagóxica, xunto coa renovación que supón a incorporación paulatina ao longo do tempo de varios profesores novos con cadansúa especialidade e combinación lingüística e cunha destacada experiencia como intérpretes profesionais. Isto imprime un marcado carácter práctico á formación que se imparte nesta rama da carreira, chegando mesmo até a supresión da compoñente teórica no deseño do actual grao co fin de tirar o máximo proveito das sesións prácticas, dentro das limitacións existentes que se comentan de xeito pormenorizado a continuación.

Por outra banda, tamén hai que salientar as continuas mellorías efectuadas nas infraestruturas específicas destinadas á docencia das materias de interpretación, partindo dun único laboratorio inicial con 20 cabinas e un total de 24 postos de traballo (16 individuais e 4 duplas), totalmente remodelado e provisto de equipos dixitais, até a situación actual de 4 laboratorios dixitais dedicados exclusivamente á docencia da interpretación simultánea. Isto suma un total de 78 postos de traballo, ademais das tres cabinas duplas situadas no salón de actos, que se utilizan para prácticas, e dos tres laboratorios de linguas equipados con software específico para o ensino da interpretación consecutiva (72 postos en total). Esta dotación en equipamento específico sitúa a Universidade de Vigo á cabeza do Estado en canto a número de laboratorios e só por detrás da Universitat Autònoma de Barcelona en canto a total de cabinas, sabendo, para alén de máis, que nesta última universidade xa non se imparte a interpretación simultánea no grao (Baxter, 2014: 230).

O potencial da Universidade de Vigo é, pois, moi grande no que se refire á formación de intérpretes, o que vén avalado polo feito de moitos dos egresados exercerem hoxe como intérpretes profesionais, quer no mercado local, quer en institucións internacionais.

O obxectivo da presente investigación non é comparar ou avaliar os méritos dos diferentes planos que se sucederon no tempo, senón centrarse na presentación e análise da evolución da compoñente específica da formación en interpretación, tanto en termos absolutos (natureza das materias impartidas) como en termos cuantitativos relativos a respecto dos outros tipos de materias impartidas.

Antes de proseguir, resulta preciso expor as diferenzas esenciais que distinguen os tres planos que se sucederon no tempo. A organización dos dous primeiros planos é, no esencial, moi similar, ao tratarse en ambos os casos de licenciaturas. Mais, aínda así, existe entre estes dous planos unha diferenza fundamental que radica en que, no momento da reforma, se apostou por unha licenciatura de cinco cursos, no canto dos catro orixinais, cunha especialización a partir do cuarto curso, con itinerarios específicos de tradución e interpretación. Por outra banda, a estrutura do novo grao, que representa o terceiro plano de estudos actualmente vixente, é radicalmente diferente das anteriores licenciaturas, polo que, ao longo do traballo, resultou preciso modificar determinados aspectos (nomenclatura, cálculo do valor do crédito, etc.) para axustar os elementos do grao á estrutura das antigas licenciaturas co fin de os poder comparar entre si. Todos estes axustes serán debidamente comentados e xustificadas no seu debido momento ao longo do traballo. Finalmente, existen outras diferenzas estruturais que non se comentan, no entanto, ao non teren ningún impacto relevante sobre as análises elaboradas, como son, por exemplo, a estrutura en ciclos propia das licenciaturas ou o feito de determinadas materias seren anuais ou cuatrimestrais nas antigas licenciaturas, fronte ao actual sistema de materias exclusivamente cuatrimestrais no actual grao.

2. Metodoloxía

O presente traballo presenta unha serie de cómputos comparativos baseados en datos cuantitativos obxectivos procedentes de dúas fontes oficiais: os planos de estudos detallados, tal e como foron aprobados e publicados no Boletín Oficial do Estado (BOE), e os extractos dos planos de estudos publicados pola propia Universidade de Vigo.

Como se pode constatar ao longo do traballo, en varias ocasións resulta esencial cotexar estas dúas fontes para identificar as eventuais discrepancias, co fin de proporcionar unha visión o máis fiel posible dos estudos de interpretación tal e como se impartiron na práctica ao longo dos tres períodos obxecto de análise. No caso de detectar diferenzas salientábeis entre estas dúas fontes oficiais, o traballo ofrece unha presentación comentada de calquera punto de diverxencia.

Os datos presentados permiten establecer dous tipos de comparación en canto á evolución da compoñente interpretativa nos estudos de T&I na Universidade de Vigo: por un lado, unha comparación relativa a respecto dos outros grandes bloques temáticos que conforman a carreira; e, polo outro, un seguimento da evolución do número de materias e horas de docencia presencial específicas de formación en interpretación ao longo do período analizado.

Para a primeira análise foi preciso establecer unha diferenza entre os grandes ámbitos temáticos que conforman os estudos de T&I, partindo das seguintes catro categorías temáticas básicas, que resultan suficientes para este estudo:

- Tradución: materias especificamente de tradución escrita en calquera das combinacións lingüísticas e en calquera dirección.
- Linguas: materias relacionadas directamente coa docencia e perfeccionamento das diferentes linguas de traballo, sen elementos de tradución e/ou interpretación.
- Interpretación: materias especificamente de interpretación en calquera modalidade, combinación lingüística e dirección.
- Instrumentais: as restantes materias, entendidas como ferramentas para a tradución e/ou a interpretación, desde a terminoloxía e a informática até a documentación e a lingüística, pasando pola antropoloxía (segundo o plano en cuestión).

En ocasións resulta difícil asignar unha determinada materia a un campo ou a outro, como, por exemplo, no caso de materias de teoría da tradución que se poderían clasificar como materias de tradución ou como materias instrumentais. Con todo, estes casos son marxinais e non alteran en absoluto as proporcións globais tal e como se expoñen a continuación.

O traballo tamén establece unha distinción binaria básica entre as materias que debe cursar o conxunto do alumnado, sen distinguir entre materias obrigatorias e troncais no caso das antigas licenciaturas e formación básica no caso do actual sistema do grao, por unha banda, e materias optativas, que reflicten nun certo modo e até certo punto unha intención de especialización temática, pola outra.

En ocasións, o peso relativo do número de materias dunha determinada categoría non se corresponde coa repartición de créditos, posto que non todas as materias teñen o mesmo número de créditos. Sempre que for preciso e relevante, estas diferenzas tamén se sinalan no estudo no seu debido momento.

Non se computan nin os traballos de fin de carreira ou de grao nin as prácticas que contemplan varios planos por se poderen realizar dentro de calquera dos ámbitos acima referidos e, por tanto, escaparen ás posibilidades dunha análise realizada a partir das mesmas fontes oficiais.

3. Comparación dos planos de estudo

3.1 Primeiro plano

Licenciatura de catro cursos. Ano de comezo: 1992.

Relación completa das materias de interpretación impartidas¹:

Denominación	Cr.	Tipo	Técnicas ²
Técnicas de interpretación consecutiva B>A>B	9	OB	IC
Técnicas de interpretación simultánea B>A>B	9	OB	IS
Interpretación de congresos científico-técnicos B>A>B	6	OP	IS

3.1.1 Materias obrigatorias

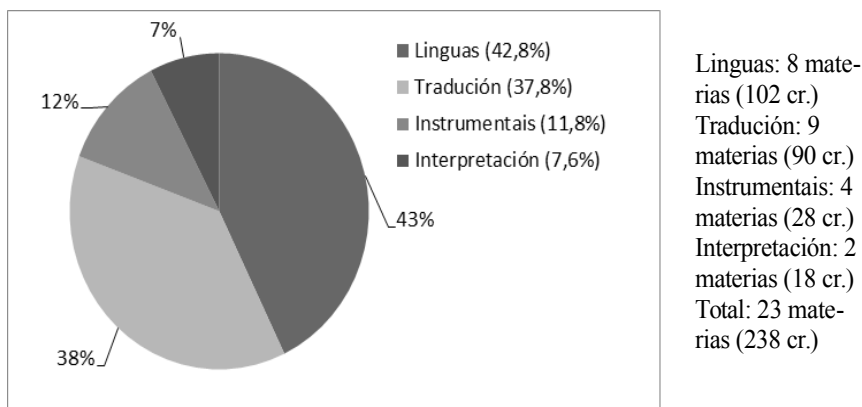
Coinciden *grosso modo* os datos publicados no BOE cos datos que recolle o extracto publicado pola Universidade de Vigo.

1 Segundo o extracto publicado pola Universidade de Vigo. Véxanse máis adiante as explicacións a respecto das discrepancias entre as materias que recolle este documento e a relación publicada no BOE.

2 Abreviaturas empregadas: IS = interpretación simultánea; IC = interpretación consecutiva; IB = interpretación bilateral.

En todo o caso, aínda que as porcentaxes de créditos e materias non sexan totalmente coincidentes entre ambos os documentos, estas diferenzas non alteran no substancial a repartición proporcional que se detalla a continuación e que se basea nos datos oficiais do BOE.

Fig. 1 Materias obrigatorias: porcentaxe de créditos por temática (lic. 1992. Fonte: BOE)

Constátase un enorme desequilibrio no número de materias de interpretación, con case 5 veces máis materias obrigatorias de tradución que de interpretación, o ámbito temático co menor número de créditos. A interpretación é claramente marxinal na formación básica que debe cursar o conxunto do alumnado.

Para relativizar, cabe recalcar, no entanto, que o bloque dedicado ao ensino e perfeccionamento das linguas resulta sobredimensionado, ao abranguer un abano moi amplo de linguas, nomeadamente galego (A), español (A), inglés (B, C), francés (B, C), alemán (C), portugués (C) e ruso (C)³.

3.1.2 Materias optativas

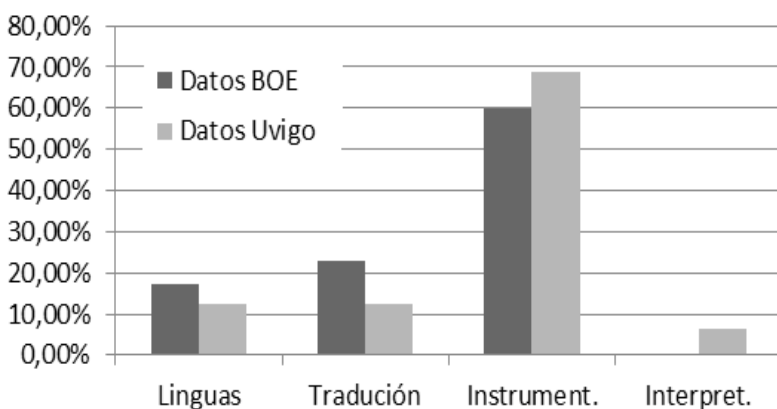
Neste caso existe unha diverxencia importante entre as dúas fontes de datos, con diferenzas salientábeis a todos os niveis (pro-

3 Coa excepción do ruso, que se deixou de impartir como lingua C, esta reflexión aplícase do mesmo xeito a todos os planos no que se refire á importancia que reviste este bloque temático nas análises.

porción de materias e créditos) e ausencia total de calquera materia optativa no plano publicado no BOE, a pesar da súa existencia real no momento da súa implantación efectiva.

En ambos os casos, as porcentaxes son idénticas ou moi similares tanto para o número de materias como para o número de créditos de cada bloque temático, polo que a seguinte gráfica só recolle os datos referidos ao número de créditos.

Fig. 2 Materias optativas: porcentaxe de créditos por temática (lic. 1992. Datos BOE e Uvigo comparados)

BOE

Linguas: 6 (cr. 36)

Tradución: 8 (cr. 48)

Instrumentais: 21 (cr. 126)

Interpretación: 0 (cr. 0)

Total: 35 (cr. 210)

UVigo

Linguas: 2 (cr. 12)

Tradución: 2 (cr. 12)

Instrumentais: 11 (cr. 66)

Interpretación: 1 (cr. 6)

Total: 16 (cr. 96)

Como se pode constatar, a pesar da inclusión dunha materia optativa, a formación en interpretación fica moi marxinal, non só en termos relativos, mais tamén en termos absolutos, isto é, o número total de créditos e materias que se poden cursar ao longo da carreira.

No entanto, cabe recalcar que, como xa ficou dito, mesmo nesta situación precaria e malia as evidentes limitacións, chegouse a formar varios intérpretes profesionais que levan tra-

ballando desde a primeira promoción no mercado local e tamén nas institucións internacionais, grazas, en boa medida, á docencia de orientación eminentemente práctica da modalidade simultánea como materia obrigatoria e optativa, xunto cunha preparación sólida na modalidade consecutiva.

3.2 Segundo plano

Licenciatura de cinco cursos. Ano de comezo: 2001. Relación completa das materias de interpretación incluídas neste plano. Nota: As materias marcadas cun asterisco non se chegaron a implantar⁴:

Curso	Denominación	Cr.	Tipo	Técnicas
4	Técnicas de interpretación consecutiva B>A>B	9	OB	IC
4	Técnicas de interpretación simultánea B>A>B	9	OB	IS
5	Interpretación consecutiva B>A>B	6	OP	IC
5	Interpretación simultánea B>A>B	6	OP	IS
5	Interpretación consecutiva C>A*	6	OP	IC
5	Interpretación simultánea C>A	6	OP	IS
5	Interpretación ante os tribunais B>A>B*	6	OP	IS, IC, IB
5	Interpretación nas institucións B>A>B*	6	OP	IS, IC
5	Interpretación simultánea de conferencias científicas e técnicas	6	OP	IS
5	Interpretación ante os medios B>A>B*	6	OP	IS, IC, IB
5	Interpretación nos servizos públicos B>A>B*	6	OP	IB, IC

Neste caso, a porcentaxe de créditos é ostensiblemente similar á porcentaxe de materias tanto no que respecta ás obrigatorias como ás optativas, con tan só diferenzas mínimas que non afectan a proporcionalidade global.

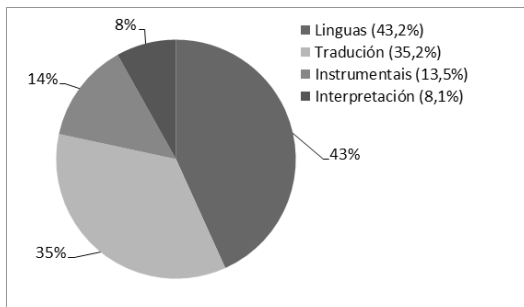
3.2.1 Materias obrigatorias

A proporción de tradución baixa lixeiramente fronte á

4 Cabe indicar que, malia manter a denominación 'Interpretación simultánea C>A', a materia coñecida con este nome neste plano constituía en realidade unha fusión con 'Interpretación consecutiva C>A', polo que na materia de 'Interpretación simultánea C>A' se impartiron tanto a modalidade simultánea como a consecutiva indistintamente.

interpretación a respecto das materias equivalentes do plano anterior, situándose agora en 4,35% (-0,62%) máis de créditos de tradución que de interpretación. No entanto, o desequilibrio segue a ser flagrante, e nin o número de materias obrigatorias nin o correspondente número de créditos de interpretación varían.

Fig. 3 Materias obrigatorias: porcentaxe de créditos por temática (lic. 2001)

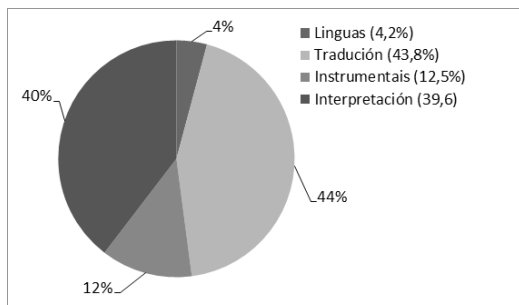

Linguas: 10 (96 cr.)
 Tradución: 9 (78 cr.)
 Instrumentais: 4 (30 cr.)
 Interpretación: 2 (18 cr.)
 Total: 25 (222 cr.)

3.2.2 Materias optativas

Para alén de incluír a maiores un curso completo –o terceiro– concibido en principio para os alumnos realizaren estadias no estranxeiro antes de iniciaren as especializacións, a novidade deste segundo plano a respecto da licenciatura anterior radica na creación de itinerarios específicos de tradución e interpretación no último curso. Así, o déficit de materias de interpretación no que respecta ás materias obrigatorias vese compensado, no caso do alumnado que escolla dedicarse a esta vía, polo número de materias optativas inicialmente previstas, que, segundo o publicado no BOE, abranguen un variado abano de campos temáticos. Esta intención explícita vese plasmada no seguinte gráfico:

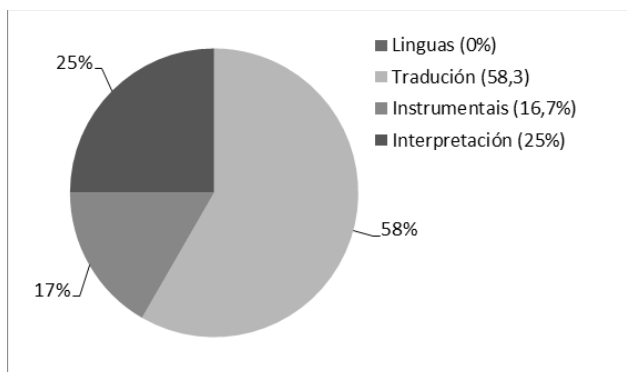
Fig. 4 Materias optativas aprobadas no BOE: porcentaxe de créditos por temática (lic. 2001)

Linguas: 1 (6 cr.)
 Tradución: 9 (63 cr.)
 Instrumentais: 3 (18 cr.)
 Interpretación: 9 (57 cr.)
 Total: 22 (144 cr.)

Porén, moitas das optativas específicas de interpretación, así como algunhas outras materias doutros bloques como, por exemplo, unha lingua D, non se chegaron a implantar por razóns loxísticas. Deste xeito, a oferta real e efectiva dista considerabelmente do previsto inicialmente, tal e como se pode observar no seguinte gráfico, que recolle as porcentaxes sen ter en conta as materias non implantadas:

Fig. 5 Materias optativas implantadas: porcentaxe de créditos por temática (lic. 2001)

Linguas: 0 (0 cr.)
 Tradución: 9 (63 cr.)
 Instrumentais: 3 (18 cr.)
 Interpretación: 4 (27 cr.)
 Total: 16 (108 cr.)

En suma, a situación real non cumpre coas intencións do plano tal e como fora aprobado no seu día, xa que, aínda que aumenta substancialmente o número de materias (de 1 a 4) e

créditos (de 6 a 27) de interpretación, segue a haber un desequilibrio importante a respecto das materias de tradución ofertadas, que rexistran unha porcentaxe máis de dúas veces maior.

3.3 Terceiro plano

Grao de catro cursos. Ano de comezo: 2010. Relación completa das materias de interpretación impartidas⁵:

Curso	Denominación	Cr.	Tipo	Técnicas
3	Interpretación de enlace B>A>B	6	OB	IB
3	Interpretación consecutiva B>A>B	6	OB	IC
3	Interpretación simultánea B>A>B	6	OB	IS
4	Interpretación consecutiva avanzada B>A>B	6	OP	IC
4	Interpretación simultánea avanzada B>A>B	6	OP	IS
4	Interpretación C>A	6	OP	IS, IC

3.3.1 Materias obrigatorias

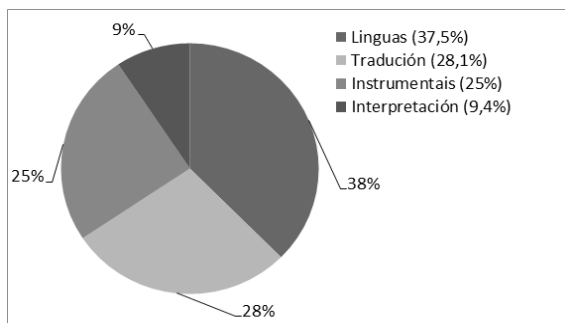
Aumenta o número de materias obrigatorias coa introdución da interpretación de enlace. Aínda así, non aumenta o número total de créditos (6+6+6 no caso do grao, fronte a 9+9 no caso das anteriores licenciaturas) e, debido á redución no grao do número de horas de docencia presencial por crédito en comparación coas licenciaturas (pasando de 10 a 8 horas por crédito), o número total de horas dedicadas á formación en interpretación rexistra unha mingua efectiva de 36 horas, pasando de 180 a 144 horas de docencia totais⁶.

---

5 Neste caso, todos os datos coinciden entre o publicado no BOE e as materias efectivamente implantadas, agás no caso da activación de determinadas combinacións lingüísticas (véxase máis adiante, Sección 3.3.2), que non afecta a oferta global de materias en cada bloque temático.

6 Este fenómeno está analizado máis polo miúdo na Sección 5.

Fig. 6 Materias obrigatorias: porcentaxe de créditos por temática (grao 2010)

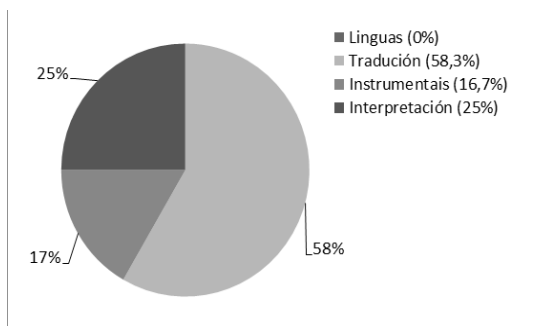
Linguas: 12 (72 cr.)
 Tradución: 9 (54 cr.)
 Instrumentais: 8 (48 cr.)
 Interpretación: 3 (18 cr.)
 Total: 32 (192 cr.)

3.3.2 Materias optativas

Aínda que, debido á baixada no número de materias e créditos de tradución, non hai mudanzas na proporción de materias optativas de interpretación (25%) fronte ás de tradución (58,3%) en comparación co plano da licenciatura anterior, o número total de materias ofertadas diminúe tamén en interpretación, pasando de 4 a 3 coa correspondente redución de créditos (de 27 a 18), o que se traduce nunha perda real de 126 horas de formación presencial.

Tamén cabe indicar que, a diferenza do que acontecía anteriormente, non todas as optativas de interpretación se ofrecen en combinacións con ambas as linguas A, de xeito que a interpretación de lingua C só se oferta en galego mentres que as restantes optativas de interpretación avanzada (consecutiva e simultánea) só se ofrecen en español.

Fig. 7 Materias optativas: porcentaxe de créditos por temática (grao 2010)

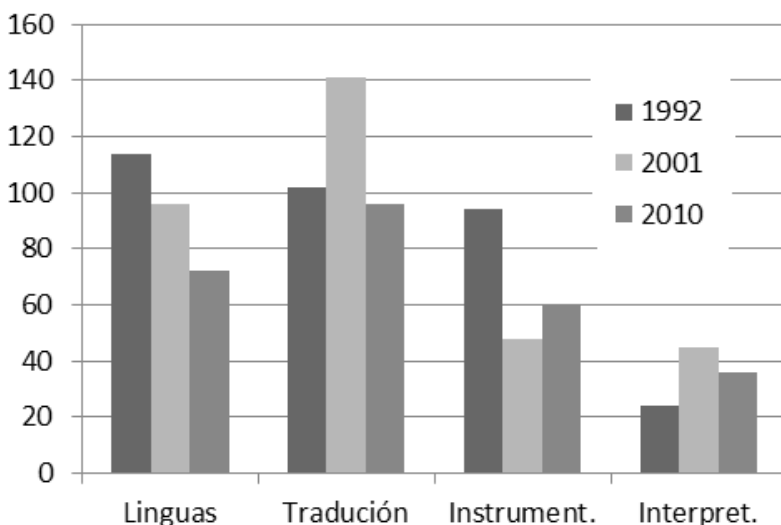

Linguas: 0 (0 cr.)
 Tradución: 7 (42 cr.)
 Instrumentais: 2 (12 cr.)
 Interpretación: 3 (18 cr.)
 Total: 12 (72 cr.)

Ofrecemos finalmente unha visión global de cada ámbito temático mediante a suma das materias obrigatorias e optativas en cada caso para obtermos así unha cifra aproximada da oferta total á que pode optar un/ha estudante que se queira dedicar á tradución ou á interpretación.

Utilizamos neste caso unicamente as cifras correspondentes á oferta real tal e como se implantou en cada plano e independentemente das intencións iniciais recollidas e publicadas no seu día no BOE. Incluímos por tanto a materia optativa de interpretación do primeiro plano de licenciatura (1992) que non figura no BOE, mais excluimos todas aquelas optativas de interpretación que nunca se chegaron a implantar no segundo plano de licenciatura (2001).

Fig. 8 Comparativa global: oferta de créditos totais (suma de obrigatorias e optativas)

1992
 Linguas: 114
 Tradución: 102
 Instrumentais: 94
 Interpretación: 24
 Total: 334

2001
 Linguas: 96
 Tradución: 141
 Instrumentais: 48
 Interpretación: 45
 Total: 330

2010
 Linguas: 72
 Tradución: 96
 Instrumentais: 60
 Interpretación: 36
 Total: 264

4. Evolución relativa

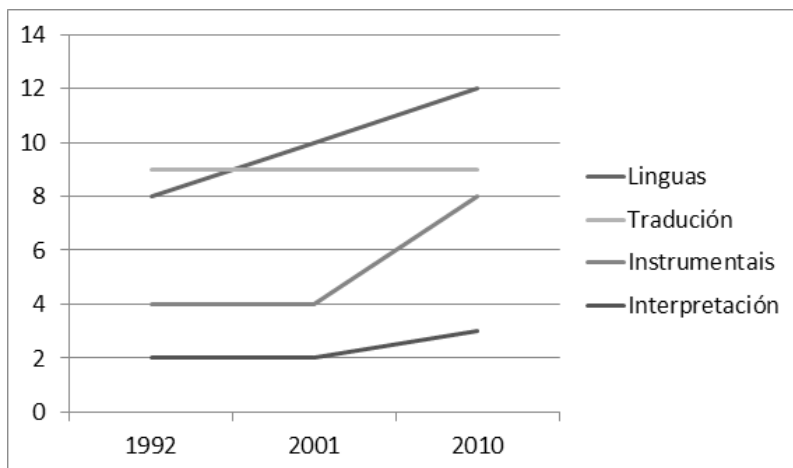
Para rematar, esta sección final analiza a evolución ao longo do tempo da oferta de materias obrigatorias e optativas en cada campo temático, así como a oferta total (suma de optativas e obrigatorias).

Para evitar distorsións derivadas da diferenza en valor do crédito entre as antigas licenciaturas (1 crédito = 10 horas presenciais) e o actual grao (1 crédito = 8 horas presenciais), e co obxectivo de homoxeneizar os datos e ofrecer unha visión máis fiel da situación, todos os créditos se expresan en termos de horas de formación presencial.

4.1 Materias obrigatorias: evolución relativa

A comparación da evolución do número de materias asignadas a cada campo temático (Fig. 9) parece mostrar que todos os campos, agás a tradución, experimentaron un aumento ao longo do tempo e que mesmo alcanzaron o seu punto máximo no actual grao, sobre todo no caso das materias de tipo instrumental. Esta primeira achega indica que mesmo o número de materias de interpretación aumentou en termos reais, o que tende a contradicir as análises anteriores. Este aparente paradoxo resólvese non obstante ao calcular o número de horas presenciais dedicadas a cada temática (Fig. 10) tomando en consideración o número de créditos e o valor de cada crédito.

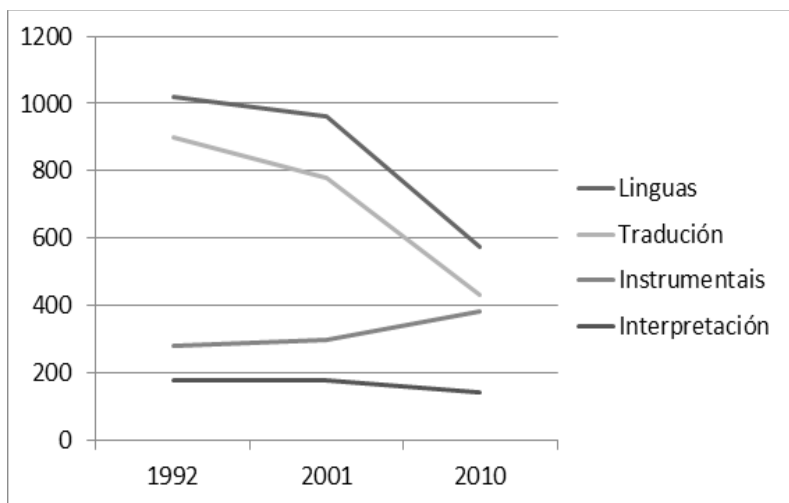
Fig. 9 Materias obrigatorias: evolución do número de materias por temática

	1992	2001	2010
Linguas	8	10	12
Tradución	9	9	9
Instrumentais	4	4	8
Interpretación	2	2	3

Vese aquí claramente como, unha vez expresado o número de créditos correspondentes a cada bloque temático en horas presenciais reais, o panorama muda radicalmente e revela un claro descenso en todos os campos agás as materias instrumentais. A baixada no caso da interpretación é menos pronunciada do que no caso da tradución, mais o impacto é maior se se toma en consideración que o punto de partida resulta moi inferior no caso da interpretación, o que supón que o número de horas dedicadas ao ensino obrigatorio de materias de tradución siga a ser, de lonxe, moi superior ao da interpretación.

Fig. 10 Materias obrigatorias: evolución do número de horas presenciais por temática

	1992	2001	2010
Linguas	1020	960	576
Tradución	900	780	432
Instrumentais	280	300	384
Interpretación	180	180	144

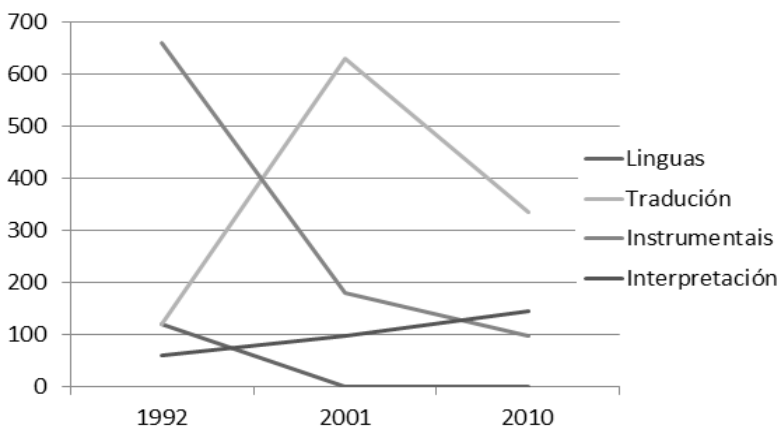

4.2 Materias optativas: evolución relativa

Como xa se indicou anteriormente, para establecermos unha comparación fiel da oferta real recollemos aquí os datos referidos exclusivamente a materias implantadas, independentemente, no seu caso, das previsións iniciais publicadas no BOE.

Neste caso, á diferenza das materias obrigatorias, o gráfico do número de materias é ostensiblemente similar (aínda que non de todo idéntico) ao gráfico correspondente ao número de horas presenciais. Polas razóns aludidas anteriormente recóllese aquí a evolución de cada campo temático expresado en número de horas de docencia presencial.

Fig. 11 Materias optativas: evolución do número de horas presenciais por temática

	1992	2001	2010
Linguas	120	0	0
Tradución	120	630	336
Instrumentais	600	180	96
Interpretación	60	270	144

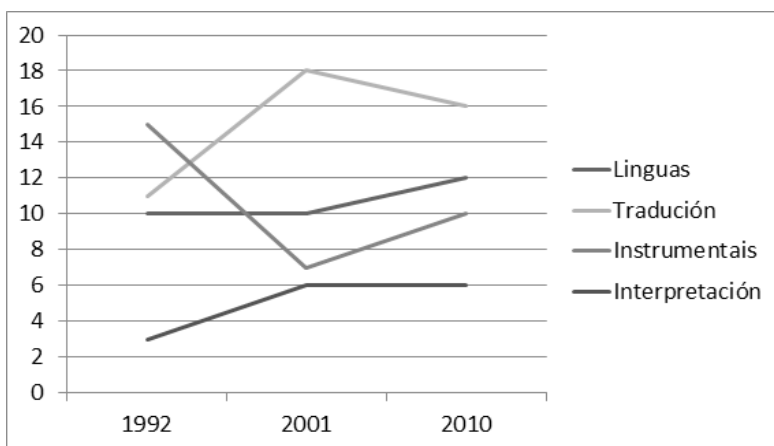
Constátase que o número de horas asignadas tanto ao ensino da tradución como da interpretación experimentou un auxe no segundo plano, seguido dunha caída similar en ambos os casos coa implantación do actual grao, aínda que en ningún dos casos descendeu até os niveis do primeiro plano da licenciatura (1992). Isto supón unha melloría global en termos reais

desde os inicios da carreira de T&I, aínda que o nivel actual se achegue máis aos niveis iniciais no caso da interpretación do que no da tradución.

4.3 Evolución relativa global

Como na análise anterior e co obxectivo de obtermos unha visión global da evolución da oferta total por campos temáticos, sumamos o número de materias e o número de horas de docencia correspondentes ás materias obrigatorias e optativas.

Fig. 12 Oferta total: evolución do número de materias por temática (suma de obrigatorias e optativas)

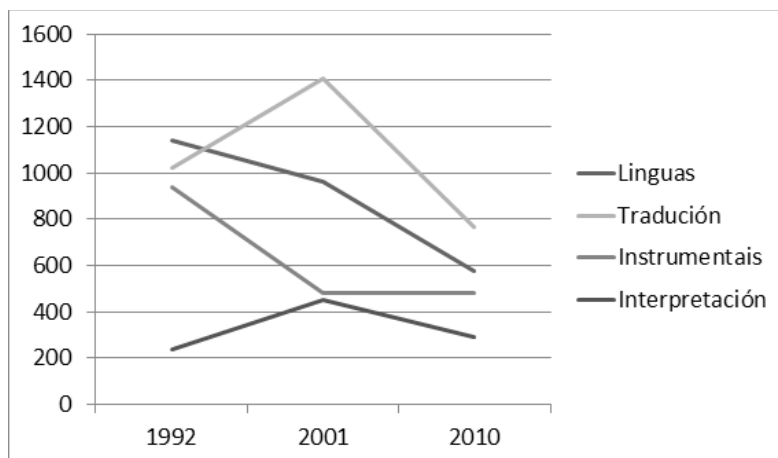

	1992	2001	2010
Linguas	10	10	12
Tradución	11	18	16
Instrumentais	15	7	10
Interpretación	3	6	6

O gráfico indica unha subida no segundo plano tanto no ámbito da tradución como na interpretación, seguido, no caso da tradución, dunha caída coa implantación do grao, mentres a interpretación se mantén estábel. No entanto, malia a melloría relativa na interpretación en canto ao número de materias totais ofertadas, a súa relevancia

segue a estar moi por debaixo non só da tradución, mais tamén dos outros ámbitos, o que indica que a súa situación marxinal segue inalterada en termos xerais.

Fig. 13 Oferta total: evolución do número de horas presenciais por temática (suma de obrigatorias e optativas)

	1992	2001	2010
Linguas	1140	960	576
Tradución	1020	1410	762
Instrumentais	880	480	480
Interpretación	240	270	288

Tal e como acontece no caso das materias obrigatorias antes comentado (véxase Sección 5.1, Figs. 9 e 10), o gráfico anterior (Fig. 12) ofrece unha imaxe distorsionada da evolución real da oferta total, o que esixe unha confrontación dos datos concernentes ás materias cos relativos ás correspondentes horas presenciais. Aínda que non experimentou variacións entre os planos segundo e terceiro, o número de materias de interpretación impartidas aumentou desde o primeiro plano, o que indica unha maior variedade temática, mais a cantidade de horas presenciais sufriu unha mingua substancial, o que revela unha menor profundación en cada materia/especialidade. Mentres esta diminución global de horas lectivas afecta todos os campos temáticos (agás as materias instrumentais), a situación vese unha vez

máis agravada no caso da interpretación como consecuencia do menor punto de partida inicial en canto ás horas de docencia, polo que esta disciplina fica dentro da carreira nunha posición claramente minoritaria que se acentúa máis aínda coa implantación do actual grao.

Mais a situación é aínda máis grave se se toman en consideración a flexibilidade dos antigos planos da licenciatura, especialmente o segundo, e as restricións do novo grao no que a combinacións lingüísticas se refire. Se ben no plano do grao cada estudante está limitado en canto á escolla de materias en función da súa combinación de linguas (A, B e C), polo que o cómputo total acima referido (Figs. 6 e 7) non muda, no caso das licenciaturas; pola contra, cada estudante podía escoller calquera optativa de calquera combinación lingüística, coa única restrición de que non podía cursar como lingua C a súa correspondente lingua B se xa completara as materias correspondentes. É máis, para obter o título de tradutor/a xurado/a da outra lingua A, o alumnado tiña que superar un determinado número de materias de interpretación nesta outra combinación coa súa habitual lingua B.

Para alén de máis, enténdese que, no caso do segundo plano (2001), tampouco se permitía que un/ha estudante cursase as materias optativas de interpretación noutra lingua B (inglés ou francés) como se tratase unha lingua C por tratarse dunha materia de especialización deseñada para afondar nas técnicas adquiridas nas materias obrigatorias.

Finalmente, cabe destacar que, se ben non resultaba posíbel cursar as materias de interpretación na lingua C en combinación tanto co galego como co español debido á fusión da docencia das dúas linguas A na práctica (aínda que computaban como materias e combinación diferentes, á diferenza do que acontece no grao, onde se ofertan determinadas optativas só en español e outras só en galego, tal e como foi referido acima), esta restrición só se aplicou nos últimos anos do plano de 2001, polo que non se contempla nos cálculos que seguen a continuación.

Así as cousas, a seguinte táboa indica a hipotética oferta total á que se podía acoller en teoría calquera estudante (tomando como exemplo a combinación de base inglés-galego), aínda que, na práctica, ningún/ha estudante, mesmo cursando créditos de máis, se valesse de todas as posibilidades ofertadas. Enténdese en todos os

casos que non se cursan as materias troncais doutras combinacións como materias optativas.

Plano licenciatura 1992

Materia	Tipo	Combinacións	Créditos
Técnicas IC	OB	ing-gal	9
Técnicas IS	OB	ing-gal	9
Congresos	OP	ing-gal	12
TOTAL			30

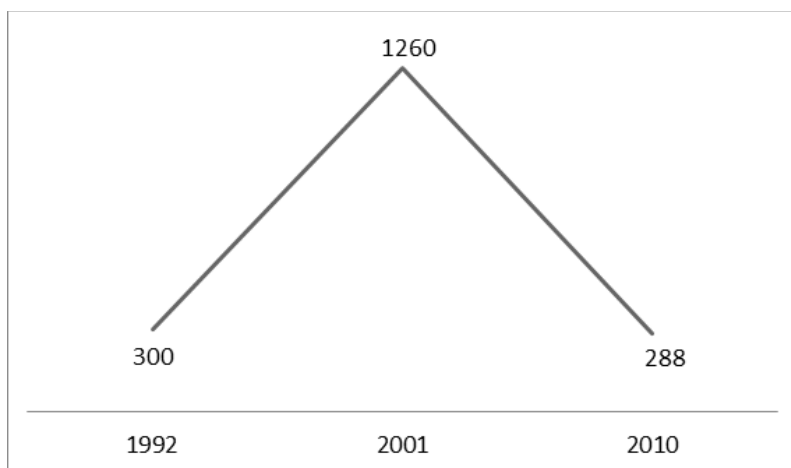
Plano licenciatura 2001

Materia	Tipo	Combinacións	Créditos
Técnicas IC	OB	ing-gal	9
Técnicas IS	OB	ing-gal	9
IC	OP	ing-gal ing-es fr-gal fr-es	24
IS	OP	ing-gal ing-es fr-gal fr-es	24
IS conferencias	OP	ing-gal ing-es fr-gal fr-es	24
Int. lingua C	OP	fr-gal fr-es al-gal al-es pt-gal pt-es	36
TOTAL			126

Materia	Tipo	Combinacións ⁷	Créditos
IB	OB	ing-gal	6
IC	OB	ing-gal	6
IS	OB	ing-gal	6
IC avanzado	OP	ing-es	6
IS avanzado	OP	ing-es	6
Int. lingua C	OP	ing-gal	6
TOTAL			36

Como resumo, o seguinte gráfico (Fig. 14) mostra a evolución da oferta total de horas de formación presencial en interpretación segundo os cálculos recollidos nas táboas anteriores:

Fig. 14 Hipotética oferta total en horas

5. Conclusións

Todos os datos indican que a formación específica en interpretación ocupa un lugar moi marxinal na carreira de T&I, mais ta-

---

⁷ Como xa se indicou, as optativas non están dispoñíbeis en combinación con ambas as linguas A (galego e español).

mén que esta posición se foi agravando ao longo dos sucesivos planos de estudos como consecuencia da diminución do número de horas lectivas obrigatorias e totais (incluíndo a oferta de materias optativas) dedicadas á docencia da interpretación. Se ben é certo que, coa implantación do novo grao, esta baixada afecta incluso de xeito máis pronunciado o campo da tradución, a súa incidencia é, aínda así, maior no caso da interpretación dado o punto de partida moi inferior en canto o número de horas de docencia.

Tamén cabe indicar que, aínda que durante o segundo plano da licenciatura (2001) se rexistrou un aumento salientábel na oferta de optativas tanto de tradución como de interpretación, grazas á creación de itinerarios específicos e á introdución dun curso completo adicional, as expectativas iniciais non se cumpriron na realidade, xa que nin sequera se chegou a implantar a metade das materias previstas.

Con todo, hai que recoñecer que, lonxe de resultar anómala, a situación marxinal da rama de interpretación dentro dos estudos universitarios de T&I constitúe a norma, tal e como recolle o propio *Libro blanco* (ANECA, 2004: 37 e 123).

De feito, existen universidades no Estado español que non ofrecen ningunha materia de interpretación dedicada á práctica de modalidades concretas e cuxa oferta se limita unicamente a materias esencialmente teóricas e/ou introdutorias. Así, menos da metade das universidades do Estado (véxase Baxter, no prelo) inclúen a modalidade de IS na categoría de materias obrigatorias, mentres que catro delas non ofrecen ningunha materia optativa de interpretación nos novos graos⁸.

Estes modelos de deseño curricular reflicten unha filosofía segundo a cal se entende que interpretación constitúe un ámbito de especialización que se debe desenvolver en cursos de posgrao. No caso da Universidade de Vigo, porén, tal opción fica descartada por

---

8 Universidades sen IS obrigatoria: Universidad Complutense (Centro de Estudios Superiores Felipe II), Universidad de Málaga, Euskal Herriko Unibertsitatea, Universidad Pontificia Comillas, Universidad San Jorge, Universitat de València. Universidades sen optativas de interpretación de ningún tipo: Universitat d'Alacant, Universidad de Córdoba, Universidad Pontificia Comillas, Universitat de València.

Universidades sen IS nin obrigatoria, nin optativa: Universitat Autònoma de Barcelona, Universidad Pablo de Olavide, Universitat Pompeu Fabra.

dúas razóns principais: ante todo, porque, por motivos administrativos, non se chegou a implantar o *magister* de interpretación previsto, de forma que se se mantén a denominación Grao en Tradución e Interpretación debe manterse asemade un mínimo de formación suficiente en ambas as ramas; e, por outra banda, porque a experiencia ten demostrado que, mesmo dentro das limitacións existentes e grazas a un enfoque pedagóxico axeitado, é posíbel formar intérpretes profesionais en todas as modalidades (IB, IC e IS) ou, polo menos, ofrecer unha formación básica sólida nesta rama.

Así as cousas, a redución substancial de horas de docencia presencial fai que paire unha dúbida sobre a eficacia da formación en interpretación dentro do marco do novo grao. No entanto, as eivas e deficiencias detectadas poderían paliarse sen necesidade de grandes reestruturacións mediante a creación dunha especialización e co exercicio dunha maior flexibilidade no momento da escolla de materias optativas.

En primeiro lugar, pois, cabe indicar que a creación dun itinerario específico de interpretación encaixa perfectamente na concepción dos novos graos:

[...] los nuevos diseños de planes de estudios deberían plantearse la implantación de itinerarios de interpretación que [...] den cabida a esta demanda de los estudiantes [...]. Esta demanda, por otra parte, es conforme a diversos estudios de mercado que aconsejan una diversificación en los perfiles de interpretación (Collados Aís, 2007: 219-220).

De feito, xa existen nove universidades no Estado que ofrecen tales itinerarios, das cales tres ofrecen substancialmente menos materias e créditos específicos de interpretación do que a media das restantes universidades. A Universidade de Vigo, pola contra, sitúase encima da media neste respecto (Baxter, 2014: 230) e podería contar con máis créditos mediante unha flexibilización da oferta.

A flexibilización da oferta de materias optativas funcionaría do mesmo xeito que durante a segunda licenciatura, cando se instaurou co fin de paliar a falta de implantación de varias das materias especializadas de interpretación. Isto consistiría en permitir que o estudantado curse materias de combinacións lingüísticas dife-

rentes á súa propia combinación, o que multiplicaría o abano de posibilidades. Para efectivizar esta posibilidade ao máximo cabería tamén contemplar a opción de activar as combinacións que faltan, de xeito que se poida escoller todas as optativas de interpretación en ambas as linguas A (galego e español) e todas as linguas B (inglés e francés) e C (inglés, francés, alemán e portugués).

En definitiva, a aplicación dunha serie de mudanzas concretas que non alterarían no substancial a estrutura básica do actual grao, xunto co aproveitamento máximo dos recursos humanos e das infraestruturas específicas existentes, podería converter a Universidade de Vigo nun referente en materia de formación en interpretación, non só no norte peninsular, mais tamén ao nivel de todo o Estado.

Referencias Bibliográficas.

- ANECA. 2004. *Libro blanco. Título de grado en traducción e interpretación*. Madrid: Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación (ANECA). [Dispoñíbel en liña: <http://www.aneca.es/var/media/150288/libroblanco_traduc_def.pdf>. Última consulta: 01/02/2014].
- BAXTER, R.N. 2014. 'Undergraduate Interpreter Training in the Spanish State: An Analytical comparison'. En *Sendeban* vol. 25, pp. 219-246. <<http://revistaseug.ugr.es/index.php/sendeban/article/view/651/261>>.
- BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO. 1992. *Resolución de 5 de noviembre de 1992, de la Universidad de Vigo, por la que se ordena la publicación del plan de estudios conducente a la obtención del título de Licenciado en Traducción e Interpretación*, N° 291 (04/12/1992). Madrid: Gobierno de España, Ministerio de la presidencia, pp. 41422-41431. [Dispoñíbel en liña: <<http://www.boe.es/boe/dias/1992/12/04/pdfs/A41422-41431.pdf>>. Última consulta: 01/02/2014].
- BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO. 2001. *Resolución de 19 de julio de 2001, de la Universidad de Vigo, por la que se ordena la publicación de los planes de estudio conducentes a la obtención de los títulos de Licenciado en Filología Inglesa, Licenciado en Filología Hispánica, Licenciado en Filología Gallega y Licenciado en Traducción e Interpretación, de la Facultad de*

Filología y Traducción del Campus de Vigo, Nº 198 (18/07/2001). Madrid: Gobierno de España, Ministerio de la presidencia, pp. 31168-31178. [Disponible en línea: <<http://www.boe.es/boe/dias/2001/08/18/pdfs/A31168-31213.pdf>>. Última consulta: 01/02/2014].

BOLETÍN OFICIAL DEL ESTADO. 2010. *Resolución de 15 de octubre de 2010, de la Universidad de Vigo, por la que se publica el plan de estudios de Graduado en Traducción e Interpretación*. Nº 264 (01/11/2010). Madrid: Gobierno de España, Ministerio de la presidencia, pp. 91947-91952. [Disponible en línea: <<http://www.boe.es/boe/dias/2010/11/01/pdfs/BOE-A-2010-16736.pdf>>. Última consulta: 01/02/2014].

COLLADOS AÍS, A. 2007. 'La interpretación en la licenciatura de traducción e interpretación: perspectivas desde la especialidad de traducción'. En *Sendebarr* vol. 18, pp. 209-222.

UNIVERSIDADE DE VIGO. 1992. *Extracto Informativo dos Planos de Estudio*. Vigo: Servicios Informáticos de Xestión. [Disponible en línea: <http://webs.uvigo.es/guiasaidasprofesionais/htm/traduccion_e_interpretacion/lex/pl4_12.pdf>. Última consulta: 01/02/2014].

UNIVERSIDADE DE VIGO. 2001. *Extracto Informativo dos Planos de Estudio*. Vigo: Servicios Informáticos de Xestión. [Disponible en línea: <http://www.uvigo.es/opencms/export/sites/uvigo/uvigo_gl/DOCUMENTOS/relacions_institucionais/pl12_301411g.pdf>. Última consulta: 01/02/2014].

UNIVERSIDADE DE VIGO. 2010. *Grao en Tradución e Interpretación*. Vigo: Facultade de Filoloxía e Tradución. [Disponible en línea: <<http://www.quequeresserdemaior.uvigo.es/grao3.html>>. Última consulta: 01/02/2014].